

Anu Laitila, Lukukeskuksen toiminnanjohtaja

ELINET-seminaarin avauspuhe 5.11.2014

Hyvät ystävät,

tervetuloa Suomen lukutaitoverkoston avaukseen. Seminaarin idea on syntynyt viime helmikuussa Wienissä. Eurooppalainen lukutaitoverkosto kokoontui tuolloin ensimmäisen kerran. Itse olin vielä äitiyslomalla, kun neuvokkaat kollegani Sari Sulkunen, Pehr-Olof Rönholm, Ann-Sofie Selin sekä Ulla Arkoma miettivät, miten tästä lukutaidon miljoonahankkeesta pääsisivät osallisiksi myös muut suomalaiset.

Euroopan Komissio myönsi vajaa vuosi sitten ELINET:ille kolmen miljoonan euron rahoituksen. Se käytetään kahden vuoden aikana. Mukana on 79 hyvin erikokoista toimijaa, yliopistoja ja järjestöjä, yhteensä 28 maasta. ELINET oli seurausta raportille, jonka Euroopan komission asiantuntijaryhmä koosti kaksi vuotta sitten. Tässä työssä olivat mukana puhujistamme Sari Sulkunen ja Greg Brooks. Toimenpidesuosituksissa puhuttiin kriisistä, lukutaitokriisistä, sillä joka viidennellä eurooppalaisella on heikko lukutaito. Meillä täällä Suomessa heikkojen lukijoiden määrä on pienempi. Mutta siitä huolimatta meidän tulee suhtautua vakavasti siihen, että joka kymmenes suomalainen lukee heikosti.

Ensimmäinen tehtävämme ELINET:issä oli koota lista suomalaisista sidosryhmistä ja arvioida kiinnostuksenne toimia Elinetissä. Listan laajuus ja monipuolisuus yllätti meidän itsemmekin. Yksi seminaarin tavoitteista onkin, että me lukutaitoa ja lukemista edistävät toimijat tapaamme tutustumme. Sen myötä voimme lisätä synergiaa ja yhteistyötä.

Toinen, isompi tavoite on keskustella tarpeesta synnyttää Suomeen oma lukutaitoverkosto, ja luoda sille mielekäs tapa toimia. Haluamme, että ELINET-verkostossa tehty työ ei jää vain partnereiden omaisuudeksi. Nykyinen EU-hanke ei mahdollista uusia jäseniä, mutta Euroopan lukutaitoverkoston tavoite on jäädä pysyväksi.

Sari Sulkunen kertoo omassa esityksessään lukutaitoverkoston työstä. ELINET:issä kootaan maakohtaista tutkimustietoa sekä kehitetään parhaita käytänteitä tietoisuuden ja rahoituksen lisäämiseen.

Pääpuhujamme, Greg Brooks Englannista, on ELINET:n johtoryhmässä. Hän tulee kertomaan, miten Britanniassa vastataan lukutaitohaasteisiin. Lisäksi meillä on useita suomalaisia toimijoita kertomassa omasta näkökulmastaan suomalaisesta lukutaitotyöstä.

Tämän seminaarin järjestämisen rahoittaa ELINET. Me raportoimme keitä olemme kutsuneet, mitä seminaarilla tavoittelimme ja mitä te, kutsutut toimijat, tältä työtä toivotte. Toivomme että

Suomen-verkosto voi toimia mallina Euroopan muille maille.

Lukukeskus tuli kesällä mukaan awareness raising –tiimin työhön. Itselleni se oli asia, josta saatoin vain unelmoida kolme vuotta sitten. Tuolloin otin tehtäväkseni haalia parhaita käytänteitä yksin, kun vierailin eurooppalaisissa sisarorganisaatioissa ja tutustuin heidän työhönsä. Nyt ELINET-tiimi on kerännyt jäseniltään kaikkiaan 60 esimerkkiä kampanjoista ja keinoista edistää lukemista. Seuraavaksi käytänteitä täydennetään, jotta ne voidaan julkaista verkossa. Myöhemmin kuka tahansa voi lisätä tietokantaan omia käytänteitään.

Nämä matkat ja tapaamiset vuosina vuosina 2011-2012 olivat lähtölaukaus useille muutoksille Lukukeskuksessa. Sovelsimme eurooppalaisia käytänteitä omaan työhömmе varsin nopeasti. Samaan aikaan laadimme hallituksen kanssa viisivuotisstrategian. Siinä strategiassa Lukukeskus määriteltiin ei vain lukemisen, vaan myös lukutaidon edistäjäksi. Noista yksittäisistä tapaamisista seurasi siis asiantuntijuutta. Usko omaan tehtävään on kasvattanut sekä toimintaa että vaikuttavuutta, ja kannustanut rakentamaan siltoja teihin muihin.

Olen hyvin iloinen että viimein eurooppalaiset yliopistot ja järjestöt kohtaavat. Saman toivon tapahtuvan myös meillä Suomessa. Ensi vuonna Kirjan vuosi tulee yhdistämään kenttää. Syyskuussa ELINET:n koordinoima kansainvälinen lukutaitopäivä toivottavasti koskettaa myös suomalaisia päättäjiä. Sitä seuraa itsenäisyyden 100-vuotisjuhluvuosi, johon tämä verkosto voi vastata yhdessä.

Aloitin Lukukeskuksen toiminnanjohtajana kuusi vuotta sitten. Palasin myöhään eilen illalla Tallinnasta, jossa olin perehtymässä uuteen työhöni Suomen Viron-instituutin johtajana. Seuraajaksi Lukukeskuksessa on valittu hyvä kollegani Ilmi Villacís. Hän työskentelee tällä hetkellä Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituuttien toiminnanjohtajana, ja on täällä paikalla.

Jätän työni Lukukeskuksen toiminnanjohtajana haikeana. Mutta yhtä janoisena aloitan uuden työni Virossa. Tehtäväni on tehdä suomalaista kulttuuria, koulutusta, tiedettä ja yhteiskuntaa tunnetuksi. Saumaton osa sitä on kieli ja kirjallisuus, lukutaito ja lukeminen – ne ovat asioita, jotka kulkevat mukani aina. Sen vuoksi toivonkin, että saan kutsun mahdollisiin verkostotapaamisiin myös tulevaisuudessa.

Lukutaito on perusta hyvinvoinnille, osallisuudelle ja itsetunnolle. Se ei ole yksin koulujen ja kirjastojen vastuulla, vaan koko yhteiskunnan on vastattava siihen. Sen vuoksi olemme tämän verkoston kutsuneet koolle.